

Наталія КОЧУБЕЙ

НАУКА. СИНЕРГЕТИКА. ОСВІТА*

Таку назву мала наукова конференція, що відбулася в Сумах 22–23 вересня 2005 року. Це вже друга конференція, організована Сумським державним педагогічним університетом ім. А. С. Макаренка, присвячена проблемам синергетики, попередня відбулась у 2003 році.

Образ сучасної науки, так, принаймні, вважають багато філософів та вчених, значною мірою визначається дослідженнями в галузі теорії складності, нано- та інших наукомістких технологій, а також в галузі синергетики. У науковому знанні відбувається дослідження складних нелінійних самоорганізованих систем, які отримали назву людиновимірних. У такій ситуації наука постає не тільки раціональним розвитком знань, але й діяльністю за певними правилами, що містить також і відношення учених до наслідків цієї діяльності. Розвиток сучасної науки сприймається багатьма дослідниками перш за все як антропологічна проблема самовизначення людини. Це спричинює інше розуміння соціальної ролі науки, численні дискусії стосовно довготривалих наслідків хайтек-індустрії та інших наукомістких технологій. Саме такі питання стали предметом обговорення учасниками конференції на пленарному засіданні та на засіданні секції «Наука в інформаційному суспільстві». З доповідями виступили: д. філос. н., професор В. С. Лук'янець (Київ), д. тех. н., професор О. А. Борисенко (Суми), д. філос. н., професор Л. А. Соловей (Київ) та ін. Проблемам взаємодії природи і людини, глобальним та екологічним проблемам і морально-етичним аспектам цієї взаємодії були присвячені доповіді к. біол. н., доцента Є. О. Лебеда (Харків), Є. С. Голуб (Суми), В. Є. Карпенка (Суми), І. В. Книш (Суми). Різні аспекти знання — містичний досвід, нелінійні концепції в музикознавстві та в історії були викладені к. філос. н., доцентом Л. В. Теліженко (Суми), к. філос. н., доцентом Л. Г. Тарапатою-Більченко (Суми), Д. М. Григор'євим (Суми), семантичні парадокси та педагогічні інтерпретації сучасного наукового знання розглянуті к. філос. н., доцентом А. Є. Лебедем (Суми) та О. М. Робуль (Полтава).

Друга секція конференції була присвячена дослідженням синергетики в системі постнекласичної науки. Зазначалося, що дослідження в галузі складних нелінійних систем одне з найбільш цікавих та методологічно плідних розділів наукового знання. Синергетичні уявлення застосовуються в найрізноманітніших сферах сучасної науки. Такий стан речей спри-

* Див. стор. 2 обкладинки.

чинений перш за все тим, що синергетиці притаманні трансдисциплінарність, надзвичайно широкі погляди на процеси розвитку складних систем різного походження, світоглядна та методологічна обґрунтованість висновків, а також різноманітність сфер застосування та можливих інтерпретацій. Плідність синергетичних уявлень можна зустріти в соціології, політології, в економічних і навіть лінгвістичних дослідженнях. Особливої уваги заслуговує тема методологічних засновків синергетичних концепцій людської діяльності. Так, завдяки синергетичній методології з'явилася можливість розглядати соціальне середовище як таке, що знаходиться у стані динамічного хаосу, — тема виступу д. філос. н., професора І. С. Добронравової (Київ). Різні аспекти когнітивних можливостей синергетики аналізувалися в доповідях д. філос. н., професора С. М. Вовка, д. філос. н., професора М. С. Дмитрієвої (Одеса), д. філос. н., професора В. С. Ратнікова (Вінниця), д. філос. н., професора В. О. Цикіна (Суми), к. філос. н., доцента Л. М. Богатої (Одеса), к. філос. н., докторанта Г. О. Нестеренко (Київ), к. філос. н., доцента К. О. Маци (Полтава), к. філос. н. О. Я. Мороза (Київ) та ін.

На третій секції конференції розглядалися проблеми сучасної філософії освіти. На пленарних та секційних доповідях підкреслювалося, що постала нагальна необхідність формування нового мислення суспільства, спрямованого в майбутнє. Відзначалась, зокрема, сизигійність освітнього процесу — д. філос. н., професор В. В. Кізіма (Київ), плідність діалогічної та комунікативної практичної філософії для розвитку освіти — к. філос. н., доцент Л. С. Горбунова (Київ). Синергетика як постнекласичний напрям досліджень процесів самоорганізації, що може відігравати роль нової парадигми освіти, розглядалась у доповідях д. філос. н., професора В. О. Цикіна (Суми), к. пед. н., доцента О. В. Бріжатового (Суми), к. філос. н., доцента М. О. Качуровського (Суми), к. філос. н., доцента О. А. Наумкіної (Суми).

Окремі доповіді були присвячені розвитку мистецької освіти в Польщі — к. філос. н., доцента Г. Ю. Ніколаї, проблемі цілісного розуміння людини — к. філос. н., доцента В. А. Косяка, гендерному підходу в педагогіці — Л. О. Бут.

Особливо зацікавив присутніх семінар-тренінг «Методологія моніторингу наукового напрямку», проведеного спеціалістами наукового видавництва «Індустрія інтелекту».